Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DANMARKS STATISTIK.

STATISTISKE MEDDELELSER,

TREDIE RÆKKE, 4DE BIND.

UDGIVET AF DET STATISTISKE BUREAU.

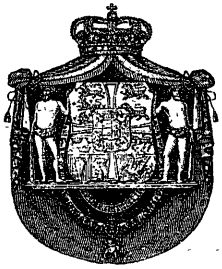

KJØBENHAVN.

BIANCO LUNOS KGL. HOF-BOGTRYKKERI.

1882.

I.

Høsten i Danmark

i Aaret 1880.

Til Oplysning om Udfaldet af Høsten i Aaret 1880 meddeles herved i de efterfølgende Blade, først en samlet Oversigt over Høstens Udfald paa Grundlag af de til det statistiske Bureau fra Landets samtlige Amter indsendte skematiske Indberetninger, og dernæst en Udregning af Høstens Udbytte efter de gjennem Amterne fra By- og Sogneraad til Bureauet indsendte Opgivelser om Gjennemsnitsudbyttet pr. Td. Land af de vigtigere Sæd- og Plantearter i hvert enkelt af Landets Sogne.[1])

Høstens Udfald i Aaret 1880.

De fra Landets forskjellige Amter til det statistiske Bureau indsendte Beretninger afgive alle Vidnesbyrd om, at Høsten i Aaret 1880 har for Kornsorternes Vedkommende i det Hele været meget tilfredsstillende, og fra alle Landets Egne er Kvaliteten af Sæden betegnet som fortrinligere end den i mange Aar har været, hvorimod Kvantiteten af flere af Sædarterne vel ikke overalt betegnes som lige rigelig, men dog i Almindelighed maa antages at svare til et godt Middelaars Udbytte. For Rodfrugternes og for Høets

[1]) Beretningen om Høsten i Danmark i Aaret 1879 er trykt i Statistiske Meddelelser, 3die Rækkes 3die Bind, S. 1—26.

Vedkommende har Høsten derimod ikke havt noget ret heldigt Udfald, idet Kvantiteten deraf næppe har naaet et Middelaars Afgrøde, og Kvaliteten heller ikke overalt er rigtig vellykket. Høstudsigterne havde iøvrigt i Aarets Begyndelse ikke været meget lovende for Sædarternes Vedkommende. Paa Grund af den sildige Indhøstning i det foregaaende Aar var nemlig Vintersæden i Almindelighed bleven lagt temmelig sent og mange Steder endog i vaad og ubekvem Jord, og derhos havde Sædekornet hyppig været mindre godt. Da Vinteren derpaa allerede i November Maaned begyndte med stærk Frost, uden at bringe nogen Sne med sig, fandt den ny opkomne Sæd ingen Beskyttelse mod Kulden, og al videre Fremgang standsedes saaledes for en Tid. Senere aftog vel Frosten ikke lidet, og Vinteren var gjennem Januar og Februar Maaneder baade mild og tør. Foraaret bragte vel nogen mere Varme, som dog i Marts Maaned hyppig var ledsaget af stærk Nattefrost, men først henimod Midten af April indtil den sidste Uge af Maaneden indtraadte der stadigt, mildt og frugtbart Vejr, hvorved Vintersæden udviklede sig over Forventning godt. I Maj Maaned var Vejret med Afveksling af nogle varme Dage i det Væsenlige koldt og tørt, og i Forbindelse dermed indtraf der jævnlig stærk Nattefrost, som især Natten mellem den 18de og 19de Maj ytrede sig i ualmindelig høj Grad, hvilket fornemlig virkede skadeligt paa Rugen, saa at en stor Del af dens Afgrøde paa mange Steder gik tabt. Med Juni Maaned blev Vejret igjen mildere, skjøndt der af og til traf koldere Dage imellem, men henimod Midten af Maaneden kom der ret godt Sommervejr, og da der tillige flere Dage faldt en forfriskende Regn, bleve Høstudsigterne i det Hele mere gunstige end tidligere, medens dog enkelte Egne vedbleve at lide af Tørke. — For Vaarsædens Nedlægning havde iøvrigt den langvarige Barfrost i den forløbne Vinter gjort Jorden usædvanlig bekvem ved at skjørne den, saa at den ved Foraarets Komme faldt let og smuldrende for Behandlingen, og efterat der i April Maaned var indtraadt mildt Vejr med fornøden Regn, blev Sæden paa mange Steder nedlagt under gunstige Vilkaar. Den i Maj og Juni Maaneder stedfindende Tørke trykkede

vel den tidligst saaede Vaarsæd noget, men derimod kom den rigelige Regn, der tildels som Tordenbyger faldt i den første Halvdel af Juli Maaned, til god Nytte for den sildigere saaede Sæd. Det stadige, varme og tørre Vejr i Slutningen af Juli Maaned og gjennem hele Avgust Maaned fremmede derhos paa den heldigste Maade Kvaliteten saavel af Vintersæden som af Vaarsæden. — Paa Grund af det sjældne Høstvejr i Slutningen af Juli Maaned, gjennem hele Avgust Maaned og ind i September Maaned blev Kornhøsten iaar usædvanlig tidlig tilendebragt, saa at den paa mange Steder var færdig inden Udgangen af Avgust og næsten intetsteds udstraktes over den første Uge af September, og da Indbjærgningen i mange Egne af Landet blev foretagen, uden at der faldt en Draabe Regn, er Kornet i det Hele taget kommet usædvanlig godt i Hus, hvorfor ogsaa, som foran bemærket, Kvaliteten af alle Sædarterne i flere af Beretningerne omtales som fortrinligere end man tidligere mindes at have erfaret, ligesom Vægten af Kornvarerne i Almindelighed anses for at være meget høj.

Af de i forskjellige af Amternes Beretninger indeholdte mere almindelige Udtalelser om Høstens Udfald skal man fremhæve følgende Ytringer. — I Beretningen fra Præstø Amt siges det, at Høsten i Aaret 1880 er, hvad Kvantiteten angaar, en Middelhøst for Hvede, Rug og Bælgsæd, men betydelig over en Middelhøst for Byg og Havre, og hvad Kvaliteten angaar, er denne næsten overalt i Præstø Amt fortrinlig god. Høsten kom usædvanlig tidligt tilende, og man mindes knap at have havt et saa fortrinligt Høstvejr, hvorfor ogsaa Foderet vil have en betydelig Værdi, hvilket er saa meget heldigere, som Tørken i Forsommeren forringede Udbyttet af Høet betydeligt. — I Beretningen fra Maribo Amt udtales det, at Aaret maa betegnes som meget over et Middelaar; thi vel kan en enkelt Sædart i et tidligere Aar have givet et bedre Udbytte, men hvad der maa anses for Hovedsagen er, at Høsten i sin Helhed har været meget tilfredsstillende og navnlig Kvaliteten upaaklagelig, ikke at tale om, at Indhøstningen har været mindre bekostelig især for de større Besiddere, fordi den har kunnet udføres uden Afbrydelse, samt at den er bleven fuldført saa tidligt, at Landmanden

vil faa god Tid til behørigen at bearbejde sine Marker i Efteraaret, hvad jo rigtigen benyttet vil kunne være af Indflydelse paa hele Rotationen. — I Beretningen fra Aarhus Amt ytres det, at i det Hele og Store har Høsten i dette Amt været ualmindelig god og maa vistnok betegnes som værende over en Middelhøst for Kornsorternes Vedkommende, idet Kjærneudbyttet er tilfredsstillende baade i Henseende til Masse og til Beskaffenhed, men paa den anden Side fylder Sæden med Hensyn til Straaet ikke overalt efter Forventning. Hvad Rodfrugterne og Høet angaar, er Udbyttet derimod iaar ikke saa godt som i tidligere Aar. — I Beretningen fra Thisted Amt betegnes dette Aars Høst at have givet et saa fortrinligt Resultat, at man i Amtet i mange Aar ikke har kjendt Mage dertil. — I Beretningen fra Viborg Amt udtales det som en almindelig Bedømmelse af Høstens Udfald i dette Amt, at Vintersæden i det Hele giver en Middelhøst, medens Vaarsæden er meget over en Middelhøst. — I Beretningen fra Ribe Amt ytres det, at Høsten i det Hele taget har været meget tilfredsstillende og at den formentlig kan betegnes som over en Middelhøst. — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt hedder det, at Høsten synes i det Hele taget at maatte betegnes som meget god og ikke lidet over en Middelhøst.

Af Plantesygdomme nævnes vel i nogle Beretninger den sædvanlige Sygdom blandt Kartoflerne, men den synes ikke at have været meget udbredt iaar paa Grund af, at Vejret i Foraaret og Sommeren holdt sig saa tørt. I Beretningen fra Ringkjøbing Amt omtales det, at fra et enkelt Sted i dette Amt var det indberettet, at der fandtes megen Meldrøje i Rugen.

Af Insektangreb synes Sæden ikke at have lidt nogen synderlig Skade, idet kun Beretningen fra et enkelt Amt, nemlig Aarhus Amt, omtaler, at Hveden paa nogle Steder havde været udsat for Paavirkning deraf.

Angaaende de enkelte Sædarter kunne følgende særlige Opgivelser meddeles.

Hveden har med Hensyn til Kvantiteten i det Hele taget givet et Udbytte, der maa antages at svare til en god Middelhøst, medens Kvaliteten overalt har været fortrinlig, saa at Udbyttet i denne Henseende staar over en Middelhøst. I de fra Amterne indkomne Beretninger er Kvantiteten saaledes for Øernes Vedkommende i 5 Amter, nemlig Holbæk, Bornholm, Maribo, Odense og Svendborg, betegnet som meget god, i Sorø og Præstø Amter som god, i Kjøbenhavns Amt som noget over temmelig god og i Frederiksborg Amt kun som temmelig god; for Jyllands Vedkommende er den i Hjørring og Viborg Amter betegnet som meget god, i Aalborg Amt tildels som meget god, i Randers og Ringkjøbing Amter som noget over god og i Thisted, Aarhus, Vejle og Ribe Amter som god. — Kvaliteten er derimod i de 2 Amter, Holbæk og Vejle, betegnet som udmærket god, i Svendborg Amt tildels som udmærket god, i de 3 Amter, Maribo, Randers og Aarhus, som noget over meget god, og i de øvrige 12 Amter i Landet som meget god. — Da Hvedens Dyrkning imidlertid i størst Udstrækning finder Sted paa Lolland og Falster, i Syd-Sjælland og i Fyn, samt i nogle Amter i Øst-Jylland, er det af Betydning, at Udbyttet netop har været særdeles godt i Maribo Amt og i de to fynske Amter. I Præstø, Sorø, Vejle, Aarhus og Randers Amter viser Kvantiteten sig derimod at have været noget mindre end sædvanligt, og som Grund hertil anføres det i Beretningerne fra de nævnte Amter, dels at den langvarige Barfrost i Vinterens Løb trykkede Sæden en Del, dels at Nattefrosten i Maj Maaned flere Steder ødelagde Sæden. — I Beretningen fra Frederiksborg Amt omtales det desuden, at Hveden paa mange Steder i dette Amt, efterat være ødelagt af Frosten i Foraaret, maatte ompløjes for at erstattes med Vaarsæd. — Det tilføjes derhos i flere af de nævnte Beretninger, at det især var Square-head Hveden, der som en finere Hvedeart end den tidligere her brugte Hvede led mest af Frosten. — I Beretningen fra Aarhus Amt er det desuden bemærket, at paa nogle Steder i dette Amt havde Hveden taget Skade ved Angreb af Insekter og Svampe.

Rugen har vel i nogle Egne af Landet givet mindre Udbytte end sædvanlig, men i det Hele taget synes den med Hensyn til Kvantiteten at svare omtrent til en Middelhøst, og med Hensyn til Kvaliteten maa den antages overalt at staa over en Middelhøst. — Kvantiteten er paa Øerne i de 5 Amter, Kjøbenhavns, Frederiksborg, Holbæk, Bornholm og Odense, betegnet som meget god, i de 2 Amter, Maribo og Svendborg, som noget over god, og i de 2 Amter, Sorø og Præstø, som god; i Jylland er den i de 2 Amter, Hjørring og Aalborg, betegnet som meget god, i de 2 Amter, Randers og Aarhus, som noget over god, i de 3 Amter, Viborg, Vejle og Ribe, som god og i de 2 Amter, Thisted og Ringkjøbing, tildels som god. — Kvaliteten er paa Øerne i Svendborg Amt betegnet som noget over meget god og i de 8 øvrige af Øernes Amter som meget god; i Jylland er den i de 3 Amter, Hjørring, Thisted og Viborg, betegnet som udmærket god, i Aalborg Amt tildels som udmærket god, i de 2 Amter, Randers og Aarhus, som noget over meget god og i de 3 Amter, Vejle, Ringkjøbing og Ribe, som meget god. — Kvantiteten synes saaledes at være anset for noget mindre i Jyllands Amter end i Øernes Amter, medens omvendt Kvaliteten er bleven betegnet som noget bedre i Jylland end paa Øerne. — Blandt Beretningerne fra Øernes Amter omtales det vel fra Frederiksborg, Præstø og Maribo Amter, at Frostnætterne mellem den 18de, 19de og 20de Maj indvirkede skadeligt paa Kvantiteten af Rugen, men for Frederiksborg og Maribo Amters Vedkommende tilføjes det dog, at Virkningen deraf ikke synes at have været saa betydelig som tidligere frygtet, og Grunden hertil antages i Beretningen fra Maribo Amt væsenligst at maatte søges i Havets Nærhed. I de Beretninger fra Jyllands Amter, som særlig udtale sig om, at Rugens Kvantitet paa flere Steder har været mindre end sædvanlig, nemlig fra Hjørring, Thisted, Viborg, Aarhus og Ringkjøbing Amter, formenes Grunden til det ringere Udbytte væsenligst at hidrøre fra det fugtige Efteraar i det foregaaende Aar, saa at Sæden kom sent og slet i Jorden, hvorhos Sædekornet mange Steder var maadeligt, og desuden blev de svage Planters Udvikling hemmet en Del af det kolde Foraar. —

I Beretningen fra Thisted Amt fremhæves det desuden, at paa Grund af de uheldige Vilkaar for Vintersædens Nedlægning i Jorden, blev der heller næppe besaaet et saa stort Areal som sædvanlig med Rug; men derhos tilføjes det, at Nattefrosten i Maj, som andre Steder i Landet forvoldte stor Ødelæggelse, i det nævnte Amt gjorde mindre Skade paa Sæden paa Grund af dennes sildigere Udvikling dersteds. — I Beretningen fra Aarhus Amt bemærkes det, at den ved Nattefrosten i Maj anrettede Skade paa Rugen foranledigede, at enkelte Rugmarker maatte ompløjes, men at paa andre Steder tog Rugen sig iøvrigt godt op i Løbet af Sommeren. — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt omtales det, at fra et enkelt Sted i Amtet var det indberettet, at der fandtes megen Meldrøje i Rugen, men i det Hele taget synes forøvrigt Sædens Beskaffenhed ogsaa i dette Amt at have været heldig.

Byggen er den af alle Sædarterne, som maa antages at have givet det bedste Udbytte, da dens Afgrøde ikke alene er ligesom de øvrige Kornsorter af fortrinlig Kvalitet, men ogsaa i Kvantitet synes at staa ikke lidet over en Middelhøst. — Kvantiteten er nemlig i alle Øernes Amter, undtagen Bornholms, betegnet som meget god og i Bornholms Amt som god; i Jylland er den i 1 Amt, nemlig Thisted, betegnet tildels som udmærket god, i de 5 Amter, Hjørring, Viborg, Vejle, Ringkjøbing og Ribe, som meget god og i de 3 Amter, Aalborg, Randers og Aarhus, som noget over god. — Kvaliteten er paa Øerne i 1 Amt, nemlig Svendborg, betegnet tildels som udmærket god og i de 8 øvrige af Øernes Amter som meget god; i Jylland er den i 1 Amt, nemlig Thisted, betegnet tildels som udmærket god, i de 2 Amter, Aalborg og Randers, som noget over meget god, i de 5 Amter, Hjørring, Viborg, Vejle, Ringkjøbing og Ribe, som meget god og i 1 Amt, nemlig Aarhus, tildels som meget god. — Forsaavidt Byggens Kvalitet saaledes alene i Aarhus Amt er betegnet at være noget mindre vellykket end i de andre Amter i Landet, skal man bemærke, at i Beretningen fra det nævnte Amt ytres det, at Sæden paa nogle Steder led en Del af Sommerens Tørke, men at den

dog gjennemgaaende er af god Beskaffenhed, om end enkeltvis noget glasset og saaledes mindre vel egnet til Malt. Grunden hertil angives at være den stærke Varme, som herskede, forinden Kornet blev høstet, hvorved det modnedes pludselig og stærkt, og hvori maaske ogsaa Aarsagen kan søges til, at Kjærnen undertiden ikke er saa fyldig som ønskeligt, medens Farven er lys og ren. Den sildigst saaede Byg blev i det Hele den bedste, idetmindste hvad Straaet angaar. Paa sine Steder blev den stærkt groede Byg af Regn slaaet helt ned paa Jorden omtrent 14 Dage efterat den var skredet og blomstret, hvorfra den paa disse Steder ringe Vækst skriver sig. — I Beretningen fra Randers Amt hedder det ogsaa, at den sildige Foraarssæd har vist sig som den bedste; den tidlig saaede Foraarssæd maatte vente temmelig længe paa Regn i den Periode, da den skulde skride. — Den forskjellige Indflydelse af Vejrliget paa Sædens Udvikling i de forskjellige Egne af Landet fremgaar iøvrigt tydeligt deraf, at medens det fra en større Ejendom i Aalborg Amt fremhæves, at der lige fra Udsæden af Vaarkornet aldeles ingen Regn faldt gjennem Maj og Juni Maaneder, hvorved Sæden standsedes i Væksten og Straaet kun opnaaede lidet over den halve Længde mod en sædvanlig Høst, hedder det derimod fra en større Ejendom i Ringkjøbing Amt, at Sommeren i Juni Maaned medførte passende Regn og Varme, der blandt Andet bevirkede for Vaarsæden foruden en ypperlig Udvikling af Kjærnen tillige en stor Straamasse.

Havren synes i det Hele taget med Hensyn til Kvantiteten at svare omtrent til et godt Middelaars Udbytte, medens derimod Kvaliteten ogsaa af denne Sædart synes overalt at være ualmindelig god. — Kvantiteten er paa Øerne i de to Amter, Præstø og Maribo, betegnet som meget god, i Kjøbenhavns Amt tildels som meget god, i Svendborg Amt som noget over god og i de 5 Amter, Frederiksborg, Holbæk, Sorø, Bornholms og Odense, som god; i Jylland er den i 1 Amt, nemlig Thisted, betegnet som noget over meget god, i de 2 Amter, Viborg og Vejle, som meget god, i 1 Amt, nemlig Ringkjøbing, tildels som meget god, i de 3 Amter,

Aalborg, Randers og Aarhus, som noget over god og i de 2 Amter, Hjørring og Ribe, som god. — Kvaliteten er i alle Øernes Amter, undtagen Bornholms, betegnet som meget god og i Bornholms Amt som god; i Jylland er den i Thisted Amt betegnet tildels som udmærket god, i Aarhus Amt som noget over meget god og i de øvrige 7 af Jyllands Amter som meget god. — Udbyttet af denne Sædart synes saaledes i det Hele taget at have stillet sig noget gunstigere i Jylland end paa Øerne, og dens Dyrkning finder som bekjendt ogsaa Sted i større Omfang i Jylland end paa Øerne. — I Amternes Beretninger findes Havren ogsaa fornemlig kun i Beretningerne fra Jylland særlig omtalt med Hensyn til Sædens Udvikling, medens dog nogle af dem alene omhandle Foraarssæden i Almindelighed, uden at nævne den ene eller den anden af disse Kornsorter særskilt. I Beretningen fra Aarhus Amt bemærkes det, at Havren stod noget forskjellig paa Markerne, navnlig mindre godt paa Bakker i den sværeste Lerjord, hvor Foraarets Tørke gav den et Knæk, som den kun delvis forvandt senere, og Ukrudtet, navnlig Følfod, tillige bredte sig; paa den bedre Jord var Afgrøden derimod meget tilfredsstillende. Gjennemgaaende er Kvantiteten ogsaa over en Middelhøst og Kvaliteten udmærket. Ligesom for Byggen gjælder det om Havren, at den tidligst saaede vel tegnede bedst i Begyndelsen, men led mest af Frosten, hvorfor den sildigst saaede blev den bedste. — I Beretningerne fra Holbæk og Hjørring Amter omtales det, at paa enkelte Steder i disse Amter havde Havren lidt en Del ved det kolde Vejr og den langvarige Tørke i Forsommeren. — I Beretningen fra Aalborg Amt er det derhos fra en enkelt større Ejendom i Amtet fremhævet for Havrens Vedkommende, ligesom foran bemærket om Byggen, at paa Grund af Forsommerens vedholdende Tørke blev dels Sæden standset i Væksten, og dels naaede Straaet ikkun lidet over den halve Længde af hvad der ellers plejer at være Tilfældet.

Bælgsæden synes i det Hele taget at være lykkedes godt, idet Kvantiteten har været ret rigelig og Kvaliteten har været meget

heldig. — Kvantiteten er paa Øerne i 4 Amter betegnet som meget god, i 1 Amt tildels som meget god og i 4 Amter som god; i Jylland er den i 3 Amter betegnet som meget god, i 1 Amt tildels som meget god, i 2 Amter som noget over god og i 3 Amter som god — Kvaliteten er i alle Øernes Amter, undtagen Svendborg, betegnet som meget god og i Svendborg Amt tildels som meget god; i Jylland er den i 1 Amt betegnet som noget over meget god, i 3 Amter som meget god, i 2 Amter tildels som meget god, i 2 Amter som noget over god og i 1 Amt som god. — I flere af Amternes Beretninger er det dog fremhævet, at denne Sædart kun dyrkes i mindre Omfang. De Egne af Landet, hvor dens Dyrkning har størst Udbredelse, ere som bekjendt Lolland og Falster samt Syd-Sjælland. Fra Maribo Amt er saavel Kvantiteten som Kvaliteten betegnet som meget god; fra Præstø Amt er Kvantiteten betegnet som god og Kvaliteten som meget god.

Boghvedens Udbytte maa antages at svare omtrent til en Middelhøst saavel med Hensyn til Kvantiteten som til Kvaliteten. Væsenligst er det i Midt-Jylland, hvor dens Dyrkning er af noget Omfang, nemlig i forskjellige Egne af Ribe, Ringkjøbing, Vejle, Aarhus, Randers og Viborg Amter, og herfra er Kvantiteten i Vejle og Viborg Amter betegnet som meget god, i Ribe, Ringkjøbing og Randers Amter som god og i Aarhus Amt tildels som god, hvorhos Kvaliteten er i Vejle og Viborg Amter betegnet som meget god, i Ribe, Aarhus og Randers Amter som god og i Ringkjøbing Amt tildels som god. Boghveden nævnes vel ogsaa i Beretningerne fra Thisted og Aalborg Amter, hvor baade Kvantiteten og Kvaliteten er betegnet som ret tilfredsstillende, men det tilføjes dog, at den i disse Amter kun dyrkes paa faa Steder. Paa Øerne nævnes den alene i Beretningerne fra Odense, Svendborg, Præstø, Holbæk og Frederiksborg Amter, og i de 4 førstnævnte Amter betegnes Kvantiteten og Kvaliteten som god eller tildels god, i det sidstnævnte Amt derimod kun som temmelig god; men iøvrigt er Dyrkningen af denne Sædart heller næppe i nogen af disse 5 Amter meget udbredt. — I Beretningen fra Aarhus Amt

hedder det, at Boghveden lovede meget og tegnede til at give en Middelhøst, men Tørken modnede den for tidlig, og maaske paa Grund af det hyppige Tordenvejr tog den Skade under Blomstringen og satte for lidet Frø. — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt omtales det derhos, at efter en Indberetning fra Silkeborg-Herning Egnen tog Boghveden der Skade i Blomstringstiden ved nogle kolde Nætter i Avgust Maaned.

Raps findes vel anført i Beretningerne fra 6 Amter paa Øerne, nemlig Kjøbenhavns, Frederiksborg, Holbæk, Præstø, Odense og Svendborg, samt fra 4 Amter i Jylland, nemlig Thisted, Randers, Vejle og Ringkjøbing, men det tilføjes i de fleste af disse Beretninger, at Dyrkningen af denne Sædart kun har fundet Sted paa enkelte Ejendomme i Amtet. Kvantiteten er i Almindelighed betegnet som god eller tildels som god og Kvaliteten tildels som meget god. — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt omtales det fra et Par Ejendomme i Amtet, dels at Rapsen var bleven saaet temmelig sildig og tilmed i fugtig og ubekvem Jord, dels at den i Foraaret led af Nattefrosten.

Kartoflerne have i Aar givet et meget rigeligt Udbytte, ligesom Beskaffenheden overalt synes at være særdeles god. — Kvantiteten er nemlig paa Øerne i 4 Amter betegnet som meget god, i 1 tildels som meget god og i 4 som god; i Jylland er den i 3 Amter betegnet som noget over meget god, i 5 som meget god og i 1 tildels som meget god. — Kvaliteten er paa Øerne i 5 Amter betegnet som meget god, i 1 som noget over god og i 3 som god; i Jylland er den i 3 Amter betegnet som noget over meget god, i 5 som meget god og i 1 tildels som meget god. — Som Grund til dette ualmindelig gode Udfald af Kartoffelhøsten anføres i flere af Beretningerne det tørre Vejr i Forsommeren og den stærke Varme i de egenlige Sommermaaneder. Det tilføjes derhos i nogle af Beretningerne, saasom fra Holbæk, Maribo, Odense, Svendborg, Viborg, Aarhus og Ringkjøbing Amter, at den

i flere Aar herskende Sygdom blandt Kartoflerne iaar kun undtagelsesvis havde gjort nogen Skade, da den kun hist og her havde vist sig. — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt fremhæves det særlig, at de paa opdyrkede Hedejorder avlede Kartofler i Reglen vare ganske fri for Sygdommen, men paa den anden Side formentes det derimod, at den stærke Varme og Tørke paa enkelte Steder i Amtet havde hindret Knoldene i at naa den fulde Udvikling.

Rodfrugterne have ikke givet noget heldigt Udbytte, idet Kvantiteten ikke synes at have naaet en Middelhøst, medens Kvaliteten dog maa antages at svare omtrent til et Middelaars Afgrøde. — Kvantiteten er i de 8 af Øernes Amter betegnet som god og i 1 som temmelig god; i Jylland er den i 6 Amter betegnet som god, i 2 tildels som god og i 1 som temmelig god. — Kvaliteten er paa Øerne i 1 Amt betegnet som noget over god, i 7 som god og i 1 som temmelig god; i Jylland er den i 4 Amter betegnet som noget over god og i de 5 andre af Jyllands Amter som god. — Det ringere Udbytte, som Rodfrugtavlen iaar i Sammenligning med tidligere Aar næsten overalt har givet, tilskrives i Beretningerne fra de Amter, som særlig udtale sig derom, nemlig fra Kjøbenhavns, Holbæk, Sorø, Præstø, Maribo, Odense, Svendborg, Hjørring, Aalborg, Viborg, Randers, Aarhus og Ringkjøbing Amter, saavel den kolde og tørre Forsommer som endnu i væsenligere Grad den vedholdende Tørke gjennem Avgust Maaned og ind i September Maaned, i hvilken Tid Rodfrugternes egenlige Udvikling foregaar, saa at medens det fortrinlige Høstvejr ellers havde en saa ualmindelig god Indflydelse paa Beskaffenheden af de forskjellige Sædarter, indvirkede det paa den anden Side kun mindre heldigt paa Afgrøden af Rodfrugterne. — I Beretningen fra Randers Amt bemærkes det desuden, at da det var vanskeligt at faa Frøet til at spire, hvor der ikke var anvendt særlig Omhu ved Saaningen, maatte der paa mange Steder foretages en Omsaaning. — I Beretningen fra Aarhus Amt omtales det, at Turnips og Gulerødder synes at give det bedste Udbytte, hvorimod Runkel-

roerne, der angives at være en mere fordringsfuld Art af Rodfrugterne baade i Henseende til Jordbund og Vejrlig, formenes at have faaet et saadant Knæk, at der ikke kunde ventes en Middelafgrøde. — I Beretningen fra Maribo Amt fremhæves det derhos, at Sukkerroerne, som dyrkes mere og mere i dette Amt, men hvis Vækst og Udvikling næppe foregaar ganske under de samme Betingelser som for de andre Arter af Roer, vel en Tid stode meget lovende, men dog senere ogsaa bleve standsede noget i Væksten ved det ualmindelig tørre og varme Veir.

Høhøsten har med Hensyn til Kvantiteten kun givet et ringe Udbytte, medens dog Kvaliteten i det Hele synes at være ret tilfredsstillende. — Kvantiteten er nemlig paa Øerne i 2 Amter betegnet som god, i 1 som noget over temmelig god, i 4 som temmelig god, i 1 tildels som temmelig god og i 1 som maadelig; i Jylland er den i 1 Amt betegnet som god, i 2 tildels som god, i 1 som noget over temmelig god, i 4 som temmelig god og i 1 tildels som temmelig god. — Kvaliteten er paa Øerne i 4 Amter betegnet som meget god, i 1 tildels som meget god, i 1 som noget over god og i 3 som god; i Jylland er den i 4 Amter betegnet som meget god, i 1 tildels som meget god, i 1 som noget over god og i 3 som god. — I Beretningerne fra de fleste af Landets Amter er det særlig fremhævet, at det tarvelige Udbytte af Høhøsten med Hensyn til Mængden af Høet fornemlig skyldes Foraarskulden i Forbindelse med den langvarige Tørke i Maj og Juni Maaneder, og i nogle af Beretningerne, saasom fra Hjørring, Aalborg, Viborg og Aarhus Amter, omtales det derhos, at da der under Indbjærgningen af Høet paa mange Steder faldt megen Regn, blev Beskaffenheden ogsaa ofte mindre god end ellers. I Beretningen fra Aarhus Amt udtales det desuden særligt om Enghøet, at hvor der havdes tidlig Engslæt, var Udbyttet deraf kun ringe; men hvor Engslætten derimod var udsat til Slutningen af Juli Maaned, efterat de hyppige Tordenbyger, der vare faldne i Begyndelsen af Maaneden, igjen vare ophørte, var Forholdet langt gunstigere, idet Af-

grøden ikke alene blev større, men tillige blev udmærket indbjærget. — I Beretningen fra Maribo Amt ytres det, at den usædvanlige Efterslæt i dette Amt formentlig har hjulpet godt paa den sparsomme Græsvækst, som Forsommerens Tørhed paa flere Steder havde bevirket. — I Beretningen fra Ringkjøbing Amt bemærkes det, at fra adskillige Egne i Amtet var det indberettet, at Spergelen havde givet et særdeles godt Udbytte.

Høstudbyttet i Aaret 1880.

Den af det statistiske Bureau foretagne Beregning af Høstudbyttets Størrelse og Værdi i Aaret 1880 for de vigtigere Sæd- og Plantearters Vedkommende giver som Resultat, at der i 1880 i hele Landet blev indhøstet:

		til en Værdi af	af den samlede Værdi
af Hvede	1,399502 Tdr.	24,950953 Kr.	o: 7,31 pCt.
- Rug	4,529868 —	72,676643 —	- 21,29 —
- Byg	6,238938 —	77,604147 —	- 22,73 —
- Havre	8,381646 —	66,409305 —	- 19,45 —
- Boghvede	260141 —	2,609068 —	- 0,76 —
- Ærter og anden Bælgsæd	517483 —	7,885601 —	- 2,31 —
- Blandsæd til Modenhed	1,117886 —	10,824833 —	- 3,17 —
- Kartofler	3,305644 —	14,903478 —	- 4,37 —
- Andre Rodfrugter	3,751844 —	5,358138 —	- 1,57 —
- Raps	8274 —	206850 —	- 0,06 —
- Agerhø	808784 Læs à 1000 ℔	28,297905 —	- 8,29 —
- Enghø	1,120029 —	29,670180 —	- 8,69 —
		341,397101 Kr.	o: 100,00 pCt.

Fordelingen af dette Udbytte af hver af de nævnte Afgrøder paa de enkelte Amter vil ses af efterfølgende Tabel:

Oversigt over Udbyttet

Amt.	Hvede.		Rug.		Byg.	
	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.
Kjøbenhavns	43545	775970	271948	4,362046	495929	6,382607
Frederiksborg . . .	24761	441238	253054	4,058985	290966	3,744733
Holbæk	136546	2,433241	287704	4,614760	587544	7,561684
Sorø	144170	2,569110	218713	3,508157	510682	6,572478
Præstø	181453	3,226448	206206	3,307544	528969	6,807832
Bornholms	32184	573519	98842	1,551819	94714	1,140682
Maribo	355194	6,347844	128665	2,051280	511300	6,618135
Odense	153121	2,728616	342005	5,516541	515649	6,636402
Svendborg	149132	2,657533	264140	4,260578	467250	6,013506
Øernes Amter . .	1,220106	21,753519	2,071277	33,231710	4,003003	51,478059
Hjørring	13075	232989	298397	4,765399	213851	2,410101
Thisted	4119	73392	133405	2,207517	152865	1,694635
Aalborg	5612	100003	285513	4,510227	217299	2,402880
Viborg	4363	77747	309085	4,885390	239037	2,703925
Randers	23875	425695	351448	5,619674	304369	3,689192
Aarhus	37559	669679	355204	5,679725	402156	4,874125
Vejle	75733	1,349563	285481	4,608234	376340	4,544372
Ringkjøbing	4102	73095	246876	4,031492	186311	2,086684
Ribe	10958	195271	193182	3,137275	143707	1,720174
Jyllands Amter . .	179396	3,197434	2,458591	39,444933	2,235935	26,126088
Hele Kongeriget	1,399502	24,950953	4,529868	72,676643	6,238938	77,604147

af Høsten i Aaret 1880.

Havre.		Boghvede.		Ærter og anden Bælgsæd.		Blandsæd til Modenhed.	
Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.
323328	2,825887	295	3080	51707	788532	27887	281937
361839	3,162472	1023	10679	20693	315567	62320	630055
404520	3,535504	1217	12693	39928	608902	65638	663600
383334	3,350339	516	5387	39155	597114	94894	959378
395952	3,460620	105	1096	83382	1,272025	86441	873960
156611	1,202772	"	"	31746	484127	22182	202522
238837	1,826896	28	293	84603	1,279640	132097	1,254073
482227	4,084463	11433	119361	34327	523488	204294	2,030681
411760	3,487606	4064	42428	39943	609130	121398	1,206695
3,158408	26,936559	18681	195017	425484	6,478525	817151	8,102901
539742	3,729622	1260	13153	3161	52103	18678	160962
448229	3,460779	102	1066	21725	331320	44194	391714
542983	3,678854	13927	145397	4695	71619	13954	114901
735949	5,221071	35815	373910	7238	110456	20099	171432
665366	5,243081	18727	195505	10175	155221	34742	323101
760229	5,990602	17243	180016	16099	245512	46577	433162
741405	6,005181	32157	345623	19314	294539	57798	544849
471096	3,594461	41790	339706	2423	36978	42686	376487
318239	2,549095	80439	819675	7169	109328	22007	205324
5,223238	39,472746	241460	2,414051	91999	1,407076	300735	2,721932
8,381646	66,409305	260141	2,609068	517483	7,885601	1,117886	10,824833

Oversigt over Udbyttet af

Amt.	Kartofler,		Andre Rodfrugter.	
	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.
Kjøbenhavns	128498	620645	904281	1,356421
Frederiksborg	415647	2,007574	184668	277002
Holbæk	189219	913928	343913	515870
Sorø	90944	439259	210555	315832
Præstø	52162	251943	157141	235712
Bornholms	80397	363394	56414	84621
Maribo	68064	329309	328510	492765
Odense	143419	692715	296640	444960
Svendborg	135458	654262	180410	270615
Øernes Amter	1,303808	6,273029	2,662532	3,993798
Hjørring	241770	1,070596	72152	92842
Thisted	245188	1,019404	41504	51889
Aalborg	417836	1,732830	97266	121589
Viborg	184861	778436	148543	185686
Randers	158356	717346	166183	207738
Aarhus	143379	649514	282689	353372
Vejle	140648	636389	150020	187526
Ringkjøbing	287815	1,208829	85030	106291
Ribe	181983	817105	45925	57407
Jyllands Amter	2,001836	8,630449	1,089312	1,364340
Hele Kongeriget	3,305644	14,903478	3,751844	5,358138

Høsten i Aaret 1880 (fortsat).

Raps.		Agerhø.		Enghø.		Den samlede Værdi i Kroner.
Udbytte i Tønder.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Læs à 1000 ℔.	Værdi i Kroner.	Udbytte i Læs à 1000 ℔.	Værdi i Kroner.	
590	14750	54906	2,196240	32566	1,172376	20,780491
576	14400	49463	1,978520	24053	865908	17,507133
1060	26500	61443	2,457720	42971	1,546956	24,891358
234	5850	68254	2,730160	25564	920304	21,973368
568	14200	80263	3,210520	35455	1,276380	23,938280
"	"	29753	952096	11863	332164	6,887716
60	1500	84312	3,372460	39553	1,423908	24,998103
2709	67725	88641	2,836512	49443	1,384404	27,065868
1159	28975	72554	2,321728	39563	1,107764	22,660820
6956	173900	589589	22,055956	301031	10,030164	190,703137
20	500	33350	1,038296	76675	1,824264	15,390827
41	1025	20240	566713	42263	1,014312	10,813766
300	7500	28304	792512	75079	1,801896	15,480208
210	5250	14221	398188	83879	2,013096	16,924587
505	12625	19792	554176	89999	2,159976	19,303330
70	1750	29968	839104	77044	1,849056	21,765617
8	200	39004	1,092112	79086	1,898064	21,506652
164	4100	22071	617988	162872	3,908928	16,385039
"	"	12245	342860	132101	3,170424	13,123938
1318	32950	219195	6,241949	818998	19,640016	150,693964
8274	206850	808784	28,297905	1,120029	29,670180	341,397101

Ordnes de foran nævnte Planter efter Størrelsen af den for dem beregnede Værdi, give de følgende Række:

Høsten af Byg havde en Værdi af	77,6	Mill. Kr.
— - Rug	72,7	— -
— - Havre	66,4	— -
— - Enghø	29,7	— -
— - Agerhø	28,3	— -
— - Hvede	25,0	— -
— - Kartofler	15,0	— -
— - Blandsæd til Modenhed	10,8	— -
— - Bælgsæd	7,9	— -
— - Rodfrugter (undt. Kartofler)	5,3	— -
— - Boghvede	2,6	— -
— - Raps	0,2	— -

Ialt beløb Bruttoværdien af Høsten i 1880 sig til 341 Millioner Kroner, nemlig 190½ Mill. Kr. for Øerne og 150½ Mill. Kr. for Jylland. Dette er en Merindtægt for hele Landet af 76 Mill. Kr. imod i Aaret 1879, da Høstudbyttets samlede Værdi blev beregnet kun at beløbe sig til 265 Mill. Kr.; og af denne overordenlige Merindtægt kommer atter de 34 Mill. Øerne tilgode, de 42 Mill. Jylland, idet i 1879 Indtægten for Øerne beregnedes til 156½ Mill. Kr. og for Jylland til 108½ Mill. Kr. Jylland har altsaa havt Hovedfordelen af det gode Aar, idet Øerne kun have vundet 21,8 pCt, medens Jylland har vundet 38,6 pCt. Dette maa ogsaa forsaavidt betragtes som naturligt, som det upaatvivlelig næsten altid vil vise sig, at ligesom denne Landsdel i slette Aar lider forholdsvis mest, saaledes høster den ogsaa omvendt i gode Aar forholdsvis størst Fordel, medens Svingningerne paa Øerne aldrig ere saa store. Alle Sæd- og Planteærterne have i 1880 givet et større Værdiudbytte end i 1879, undtagen Rodfrugter og Agerhø. Rugen har endogsaa indbragt 72,7 Mill. Kr. i 1880 mod kun 43,7 Mill. Kr. i 1879, altsaa 29 Mill. (ɔ: ⅔) mere, nemlig henved 11½ Mill. mere for Øerne og over 17½ Mill. mere for Jylland; Byggen har givet 17 Mill. Kr. mere (11 for Øerne, 6 for Jylland), Havren 14 Mill. Kr.

mere (over $5^1/_2$ for Øerne, c. $8^1/_2$ for Jylland), medens Hveden kun viser en Værdiforøgelse af $1^3/_4$ Mill. (nemlig godt og vel 1 Mill. for Øerne, lidt over $^1/_2$ Mill. for Jylland). Boghveden har givet $1^1/_4$ Mill. mere (henved det dobbelte), Ærter og anden Bælgsæd 3 Mill. mere og Blandsæd til Modenhed $2^1/_4$ Mill. mere. For Kartoflernes Vedkommende er Værdiudbyttet steget til det dobbelte, nemlig fra $7^1/_2$ Mill. Kr. i 1879 til henved 15 Mill. Kr. i 1880, for Øerne fra 4 til $6^1/_4$ Mill. Kr., for Jylland fra $3^1/_2$ til over $8^1/_2$ Mill. Kr. Ogsaa Rapsen viser et lidt forøget Værdiudbytte, nemlig 8500 Kr. mere. For Enghø beløber Værdiforøgelsen sig til $4^1/_2$ Mill. Kr., hvoraf godt og vel $1^1/_2$ Mill. kommer paa Øerne og omtrent 3 Mill. paa Jylland. Rodfrugter og Agerhø ere, som ovenfor berørt, de eneste Plantearter, der have givet et mindre Værdiudbytte i 1880 end i 1879, idet Rodfrugterne have givet rigelig 1 Mill. Kr. mindre og Agerhøet $3^1/_3$ Mill. Kr. mindre, nemlig over 2 Mill. mindre for Øerne og $1^1/_4$ Mill. mindre for Jylland.

Det for Aaret 1880 saa overordenlig gunstige Resultat af Værdiberegningen skyldes naturligvis først og fremmest selve Avlens Størrelse, idet Udbyttet, beregnet efter Fold, af alle Sæd- og Plantearterne, undtagen Agerhø og Enghø, har været betydelig større i 1880 end i 1879, men der maa dog ogsaa tages Hensyn til Priserne, eftersom disse i flere Tilfælde have været ikke lidet medvirkende. Dette gjælder i Særdeleshed for Rugens Vedkommende, der viser en saa overraskende Forøgelse af Værdibeløbet; Udbyttet i Tønder er visselig steget med 0,9 Mill. Tdr. for hele Landet, for Øerne med 0,3 Mill. Tdr., for Jylland med 0,6 Mill. Tdr., men en betydelig Rolle spiller tillige den Omstændighed, at Gjennemsnitsprisen paa Rug ifølge Kapitelstaksterne har været 3,91 Kr. højere pr. Td. i 1880 end i 1879, nemlig 16,07 Kr. pr. Td. i 1880 mod 12,16 Kr. pr. Td. i 1879. Byggen viser et Udbytte i Tønder, der er 1,1 Mill. større end i 1879, 0,7 Mill. større for Øerne, 0,4 Mill. større for Jylland, medens samtidig Gjennemsnitsprisen er stegen med 0,65 Kr. pr. Td. For Havren viser Udbyttet i Tønder en Forøgelse af 1,0 Mill. for hele Landet, 0,2 Mill. for Øerne og 0,8 Mill. for Jylland, medens ogsaa her Gjennemsnitsprisen samtidig er stegen, nemlig

med 0,81 Kr. pr. Td. Hveden har derimod vel givet et Udbytte, der er 0,14 Mill. Tdr. større for hele Landet, 0,10 for Øerne, 0,04 for Jylland, men her er paa den anden Side Gjennemsnitsprisen dalet fra 18,42 Kr. pr. Td. i 1879 til 17,82 Kr. pr. Td. i 1880, og derfor er for denne Kornsorts Vedkommende Værdiforøgelsen forholdsvis ikke bleven saa betydelig, skjøndt dog altid nogen. Boghveden har givet 0,26 Mill. Tdr. i 1880 mod 0,14 Mill. Tdr. i 1879, og desuden har Gjennemsnitsprisen været 0,71 Kr. højere pr. Td. Ogsaa for Bælgsæd og Blandsæd til Modenhed har baade Udbyttet været større (navnlig for Bælgsæd, der har givet 0,5 Mill. Tdr. i 1880 mod 0,3 Mill. Tdr. i 1879) og Priserne noget højere. Hvad Kartoflerne angaar, ligger derimod Grunden til, at Værdibeløbet her er steget til det dobbelte, udelukkende i den fortrinlige Avl, idet Prisen pr. Td. ikke har været ansat synderlig forskjellig i de to Aar, en lille Smule lavere i 1880 end i 1879; Udbyttet i Tønder er nemlig i 1880 steget endog over det dobbelte, for hele Landet fra 1,6 Mill. Tdr. i 1879 til 3,3 Mill. Tdr. i 1880, for Øerne fra 0,8 til 1,3 Mill. Tdr., for Jylland fra 0,8 til 2,0 Mill. Tdr. Naar Rodfrugterne have givet et mindre Værdibeløb, da ligger Grunden hertil ikke i, at Udbyttet i Tønder har været mindre, — det har nemlig været 0,3 Mill. Tdr. større for hele Landet —, men i at Prisen pr. Td. har været ansat noget lavere. Hvad Agerhø angaar, der ligeledes har givet et mindre Værdibeløb, da er det her selve Udbyttet i Læs, der har været daarligt, idet der er høstet 0,3 Mill. Læs mindre i hele Landet, 0,2 mindre paa Øerne, 0,1 mindre i Jylland, medens derimod Prisen pr. Læs ved Beregningen har været sat højere i 1880 end i 1879. For Enghøets Vedkommende er der vel ogsaa et noget mindre Udbytte i Læs, nemlig 0,1 Mill. Læs mindre, der næsten fuldstændig falder paa Jylland, men da Prisen pr. Læs samtidig er ansat endel højere i 1880 end i 1879, er der alligevel her opnaaet en Forøgelse af Værdibeløbet.

Totalsummerne af Høstudbyttets Værdi i 1880 opstilles nedenfor til Sammenligning saavel med de tilsvarende for Aaret 1879 alene, som med Gjennemsnitsværdierne for det sidste Femaar,

1876—80, idet man her tillige erindrer om, at disse sidste 5 Aar alle ere beregnede med de samme Opgivelser om Udstrækningen af det besaaede Areal, nemlig Arealopgivelserne fra 1876. Høsten indbragte:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnit af 1876—80.
for hele Landet.	341,4 Mill. Kr.	265,3 Mill. Kr.	291,7 Mill. Kr.
— Øerne	190,7 —	156,5 —	167,2 —
— Jylland . . .	150,7 —	108,8 —	124,5 —

Høsten i 1880 staar altsaa ogsaa overfor Gjennemsnittet af Høsten i Femaaret 1876—80 i et fortrinligt Lys. Men ikke alene overfor disse 5 Aar, ogsaa ligeoverfor det bedste Aar, for hvilket Bureauet hidtil havde foretaget en Beregning af Høstudbyttet, nemlig 1875, har Aaret 1880 et betydeligt Merudbytte, nemlig et Merudbytte af ikke mindre end 36,7 Mill. Kr. I 1875 beregnedes nemlig Værdien af Høsten for hele Landet til 304,7 Mill. Kr., for Øerne til 168,0 Mill. Kr. og for Jylland til 136,7 Mill. Kr. Herved maa dog ogsaa erindres, at Høsten i 1875 blev beregnet med Arealopgivelserne fra 1871, der selvfølgelig vare endel mindre end de for de senere 5 Aar benyttede Arealopgivelser fra 1876. Der blev saaledes ogsaa i Beretningen om Høstudbyttet i 1876 gjort opmærksom paa, at hvis Høsten i 1875 var bleven beregnet med Benyttelse af Arealopgivelserne for 1876, vilde Værdien for hele Landet i 1875 beløbe sig til over 320 Mill. Kr. Men Høsten i 1880 vilde alligevel blive adskillige Millioner Kroner større end i 1875, og man kunde jo paa samme Maade sige, at Høsten i 1880 egenlig nærmest burde beregnes med de nye Arealopgivelser, der skulle indhentes i Juli 1881, og at den saaledes rimeligvis ogsaa vilde naa et endnu højere Værdibeløb end beregnet.

Opstilles Amterne efter Størrelsen af Værdiudbyttet i 1880, komme de til at indtage følgende Orden:

Høsten	i	Odense	Amt	havde	en	Værdi af	27,1 Mill. Kr.
—	-	Maribo	—	—	—	25,0	— -
—	-	Holbæk	—	—	—	24,9	— -
—	-	Præstø	—	—	—	23,9	— -
—	-	Svendborg	—	—	—	22,6	— -
—	-	Sorø	—	—	—	22,0	— -
—	-	Aarhus	—	—	—	21,8	— -
—	-	Vejle	—	—	—	21,5	— -
—	-	Kjøbenhavns	—	—	—	20,8	— -
—	-	Randers	—	—	—	19,3	— -
—	-	Frederiksborg	—	—	—	17,5	— -
—	-	Viborg	—	—	—	16,9	— -
—	-	Ringkjøbing	—	—	—	16,4	— -
—	-	Aalborg	—	—	—	15,5	— -
—	-	Hjørring	—	—	—	15,4	— -
—	-	Ribe	—	—	—	13,1	— -
—	-	Thisted	—	—	—	10,8	— -
—	-	Bornholms	—	—	—	6,9	— -

Disse Værdier sammenlignede med de tilsvarende for 1879 udvise, at Høsten i 1880 har i samtlige Amter havt en større Værdi end i 1879, hvilken Merværdi udgjør:

for	Aalborg	Amt	5,2	Mill. Kr.	o:	50,1 pCt.
—	Thisted	—	3,5	—	-	47,9 —
—	Viborg	—	5,0	—	-	42,0 —
—	Vejle	—	6,1	—	-	39,6 —
—	Aarhus	—	6,0	—	-	38,0 —
—	Ringkjøbing	—	4,5	—	-	37,8 —
—	Randers	—	5,2	—	-	36,9 —
—	Ribe	—	3,4	—	-	35,0 —
—	Odense	—	5,9	—	-	27,8 —
—	Holbæk	—	5,4	—	-	27,7 —
—	Hjørring	—	3,1	—	-	25,2 —
—	Svendborg	—	4,2	—	-	22,8 —
—	Frederiksborg	—	3,2	—	-	22,4 —

for Kjøbenhavns	Amt	3,7	Mill. Kr.	o: 21,6 pCt.
— Sorø	—	3,9	—	- 21,5 —
— Præstø	—	3,9	—	- 19,5 —
— Bornholms	—	1,0	—	- 16,9 —
— Maribo	—	2,9	—	- 13,1 —

Hvilke Amter der have havt størst Fordel af det gode Aar, viser sig her af sig selv gjennem Procentberegningen. Alle de jydske staa øverst, kun med Undtagelse af Hjørring Amt, der i Rækken først findes nedenfor 2 af Øernes.

Betragtes Landet efter dets naturlige Inddeling i Jylland og Øerne (af hvilke her udsondres de større), da fordeler Høstudbyttets Værdi sig i 1880 paa følgende Maade:

Paa Jylland kommer et Beløb af.	150,7	Mill.	Kr.
— Sjælland (undt. Møen og Samsø) . . .	103,8	—	-
— Fyn (undt. Langeland og Ærø)	44,5	—	-
— Lolland	17,2	—	-
— Falster	7,8	—	-
— Bornholm	6,9	—	-
— Langeland	4,3	—	-
— Møen	3,9	—	-
— Samsø	1,4	—	-
— Ærø	0,9	—	-

I det Følgende fremføres Resultaterne af en Beregning, som man har foretaget for at se, hvor stort Gjennemsnitsudbyttet i Kroner i 1880 har været pr. Td. Land dyrket Areal og pr. Td. Hartkorn paa Ager og Eng saavel i hele Landet som i dets enkelte Dele. I Rækkerne ere Amterne og Landsdelene ordnede efter Gjennemsnitsudbyttets Størrelse i 1880, og til Sammenligning er da overalt tilføjet det tilsvarende Gjennemsnitsudbytte saavel i det nærmest foregaaende Aar, 1879, som efter Gjennemsnittet af det sidste Femaar (1876—80). Denne Tanke har man dog kun fuldstændig gjennemført med Hensyn til Udbyttet pr. Td. Land (altsaa efter Arealet), idet man ved Beregningen med Hensyn til Hartkornet

har nøjedes med en Fremstilling af Gjennemsnittet af de 4 sidste Aar, fordi 1877 var det første Aar, i hvilket Bureauet medoptog en Undersøgelse af dette Forhold.

Herefter var Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land dyrket Areal:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1876—80.
for hele Kongeriget . .	121 Kr.	94 Kr.	103 Kr.
paa Øerne	147 —	120 —	129 —
i Jylland	99 —	71 —	82 —

og Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Hartkon:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1877—80.
for hele Kongeriget . .	902 Kr.	701 Kr.	770 Kr.
paa Øerne	917 —	752 —	805 —
i Jylland	884 —	638 —	727 —

I de enkelte Amter var Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land dyrket Areal følgende:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1876—80.
Kjøbenhavns Amt . . .	(1) 160 Kr.	(1) 132 Kr.	(1) 141 Kr.
Sorø — . . .	(2) 151 —	(3) 124 —	(5) 130 —
Holbæk — . . .	(3) 150 —	(6) 118 —	(4) 131 —
Maribo — . . .	(4) 147 —	(2) 130 —	(2) 133 —
Odense — . . .	(5) 145 —	(8) 114 —	(8) 122 —
Svendborg — . . .	(6) 142 —	(7) 115 —	(9) 121 —
Præstø — . . .	(7) 142 —	(5) 119 —	(7) 124 —
Bornholms — . . .	(8) 142 —	(4) 121 —	(6) 126 —
Frederiksborg — . . .	(9) 140 —	(9) 114 —	(3) 132 —
Aarhus — . . .	(10) 117 —	(10) 85 —	(10) 98 —
Vejle — . . .	(11) 117 —	(11) 84 —	(11) 97 —
Thisted — . . .	(12) 114 —	(13) 77 —	(13) 88 —
Randers — . . .	(13) 108 —	(12) 79 —	(12) 97 —
Viborg — . . .	(14) 96 —	(15) 67 —	(14) 76 —
Ringkjøbing — . . .	(15) 86 —	(16) 63 —	(15) 73 —
Hjørring — . . .	(16) 86 —	(14) 68 —	(16) 72 —
Aalborg — . . .	(17) 85 —	(18) 56 —	(18) 69 —
Ribe — . . .	(18) 84 —	(17) 62 —	(17) 70 —

Ifølge Beregningen af Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Hartkorn paa Ager og Eng (for Bornholms Vedkommende omsat til almindeligt Hartkorn) faar man derimod for Amterne nedenstaaende Resultat:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1877—80.
Bornholms Amt . . .	(1) 1139 Kr.	(1) 976 Kr.	(1) 1007 Kr.
Frederiksborg — . . .	(2) 1081 —	(2) 881 —	(2) 982 —
Holbæk — . . .	(3) 1018 —	(4) 791 —	(3) 884 —
Kjøbenhavns — . . .	(4) 974 —	(3) 801 —	(4) 857 —
Vejle — . . .	(5) 969 —	(10) 694 —	(7) 810 —
Hjørring — . . .	(6) 957 —	(6) 766 —	(8) 788 —
Ribe — . . .	(7) 951 —	(9) 706 —	(6) 815 —
Sorø — . . .	(8) 937 —	(5) 771 —	(5) 816 —
Aarhus — . . .	(9) 900 —	(13) 653 —	(11) 749 —
Ringkjøbing — . . .	(10) 897 —	(14) 653 —	(10) 751 —
Viborg — . . .	(11) 875 —	(15) 615 —	(15) 702 —
Odense — . . .	(12) 865 —	(12) 676 —	(13) 736 —
Præstø — . . .	(13) 855 —	(8) 716 —	(12) 748 —
Aalborg — . . .	(14) 846 —	(17) 560 —	(16) 673 —
Svendborg — . . .	(15) 837 —	(11) 681 —	(14) 719 —
Maribo — . . .	(16) 827 —	(7) 730 —	(9) 759 —
Thisted — . . .	(17) 794 —	(18) 536 —	(18) 611 —
Randers — . . .	(18) 780 —	(16) 561 —	(17) 641 —

Af Landsdelene giver som sædvanlig Langeland det største Gjennemsnitsudbytte pr. Td. Land dyrket Areal og Jylland det mindste, medens ved Beregningen pr. Td. Hartkorn Bornholm kommer først og Ærø sidst, saaledes som det vil ses af de følgende Oversigter for Landsdelene:

Gjennemsnitsudbytte i Kroner pr. Td. Land dyrket Areal:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1876—80.
Langeland . .	(1) 167 Kr.	(1) 145 Kr.	(1) 150 Kr.
Møen	(2) 159 —	(3) 126 —	(3) 132 —
Falster	(3) 153 —	(2) 138 —	(2) 140 —
Sjælland . . .	(4) 148 —	(5) 121 —	(4) 131 —
Lolland . . .	(5) 144 —	(4) 126 —	(5) 128 —
Fyn	(6) 142 —	(7) 112 —	(7) 116 —
Bornholm . .	(7) 142 —	(6) 121 —	(6) 126 —
Ærø	(8) 134 —	(8) 107 —	(8) 114 —
Samsø	(9) 132 —	(9) 100 —	(9) 114 —
Jylland	(10) 99 —	(10) 71 —	(10) 82 —

Gjennemsnitsudbytte i Kroner pr. Td. Hartkorn:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1877—80.
Bornholm . .	(1) 1139 Kr.	(1) 976 Kr.	(1) 1007 Kr.
Langeland . .	(2) 970 —	(2) 841 —	(2) 865 —
Sjælland . . .	(3) 963 —	(3) 787 —	(3) 849 —
Møen	(4) 962 —	(5) 759 —	(5) 789 —
Jylland	(5) 884 —	(9) 638 —	(8) 727 —
Samsø	(6) 873 —	(8) 662 —	(6) 747 —
Falster	(7) 860 —	(4) 773 —	(4) 797 —
Fyn	(8) 848 —	(7) 668 —	(9) 722 —
Lolland . . .	(9) 813 —	(6) 712 —	(7) 743 —
Ærø	(10) 658 —	(10) 527 —	(10) 559 —

Ved Sammenligningen af de to Aar 1879 og 1880 maa dog stadig erindres, at ligesom Aaret 1880 er det bedste, saaledes var Aaret 1879 netop det sletteste af de 6 Aar, for hvilke Bureauet nu har foretaget en Beregning af Høstudbyttet.

Da de 4 Kornsorter, Hvede, Rug, Byg og Havre, spille en saa overvejende Rolle i Danmarks Agerbrug — i 1880 indbragte de tilsammen 241,6 Mill. Kr. o: 70,8 pCt af den samlede Høst-

værdi —, vil efterfølgende Tabel vise, hvormeget Gjennemsnitsudbyttet i Fold har været af dem i 1880 pr. Td. Land i hvert enkelt Amt:

Gjennemsnitsudbytte i Fold pr. Td. Land:

Amt.	Hvede.	Rug.	Byg.	Havre.
	Tønder.	Tønder.	Tønder.	Tønder.
Kjøbenhavns	11,1	14,2	14,0	14,1
Frederiksborg	10,7	12,5	11,7	13,0
Holbæk	13,9	12,6	12,6	13,5
Sorø	12,5	12,9	12,9	14,3
Præstø	11,7	11,8	12,4	13,4
Bornholms	13,0	11,7	12,1	12,3
Maribo	12,9	11,1	11,0	13,9
Odense	13,7	12,2	12,0	13,3
Svendborg	13,1	11,6	11,7	13,4
Øernes Amter	12,7	12,4	12,3	13,4
Hjørring	8,5	8,8	8,5	10,0
Thisted	10,2	9,4	11,8	13,9
Aalborg	10,2	8,7	8,2	9,8
Viborg	9,1	8,3	9,4	11,8
Randers	11,1	10,1	9,5	11,9
Aarhus	11,5	9,6	10,3	12,3
Vejle	11,6	8,8	10,9	12,5
Ringkjøbing	9,9	6,3	9,5	11,0
Ribe	9,3	6,3	8,3	9,5
Jyllands Amter	10,9	8,4	9,6	11,4
Hele Kongeriget	12,5	9,8	11,2	12,1

Af de med disse Hovedkornsorter besaaede Arealer under Et var Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1876—80.
for hele Kongeriget . . .	133 Kr.	98 Kr.	109 Kr.
paa Øerne	161 —	126 —	136 —
i Jylland	108 —	75 —	86 —

Af Amterne stod i denne Henseende i 1880 Kjøbenhavns Amt øverst med 176 Kr., Ribe Amt nederst med 92 Kr. pr. Td. Land. I de enkelte Amter var nemlig Gjennemsnitsudbyttet af Hovedkornsorterne pr. Td. Land:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1876—80.
Kjøbenhavns Amt . . .	(1) 176 Kr.	(2) 137 Kr.	(1) 148 Kr.
Sorø — . . .	(2) 168 —	(3) 133 —	(3) 141 —
Holbæk — . . .	(3) 166 —	(5) 125 —	(4) 139 —
Maribo — . . .	(4) 164 —	(1) 148 —	(2) 148 —
Odense — . . .	(5) 160 —	(9) 110 —	(8) 127 —
Præstø — . . .	(6) 160 —	(4) 133 —	(5) 137 —
Svendborg — . . .	(7) 157 —	(6) 117 —	(7) 128 —
Frederiksborg — . . .	(8) 152 —	(8) 112 —	(6) 129 —
Bornholms — . . .	(9) 142 —	(7) 116 —	(9) 119 —
Thisted — . . .	(10) 125 —	(10) 88 —	(13) 95 —
Vejle — . . .	(11) 124 —	(13) 84 —	(10) 99 —
Aarhus — . . .	(12) 122 —	(11) 85 —	(11) 98 —
Randers — . . .	(13) 120 —	(12) 85 —	(12) 98 —
Viborg — . . .	(14) 103 —	(14) 72 —	(15) 78 —
Hjørring — . . .	(15) 97 —	(17) 66 —	(17) 76 —
Ringkjøbing — . . .	(16) 96 —	(15) 70 —	(16) 78 —
Aalborg — . . .	(17) 93 —	(18) 59 —	(18) 72 —
Ribe — . . .	(18) 92 —	(16) 69 —	(14) 79 —

For Landsdelene var Gjennemsnitsudbyttet i Kroner pr. Td. Land af de med de 4 Hovedkornsorter besaaede Arealer:

	i 1880.	i 1879.	i Gjennemsnittet af 1876—80.
Paa Langeland	(1) 180 Kr.	(2) 149 Kr.	(1) 157 Kr.
— Falster	(2) 167 —	(1) 158 —	(2) 155 —
— Møen	(3) 165 —	(4) 137 —	(5) 138 —
— Sjælland	(4) 165 —	(5) 129 —	(4) 140 —
— Lolland	(5) 162 —	(3) 144 —	(3) 145 —
— Fyn	(6) 157 —	(7) 110 —	(6) 125 —
— Bornholm	(7) 142 —	(6) 116 —	(7) 119 —
— Ærø	(8) 137 —	(8) 110 —	(8) 113 —
— Samsø	(9) 127 —	(9) 91 —	(9) 107 —
i Jylland	(10) 108 —	(10) 75 —	(10) 86 —

Nedenfor opstilles endelig de enkelte Aar i Femaaret 1876—80, ordnede efter Størrelsen af den Værdi, til hvilken Landets Høst i hvert af dem er beregnet:

Høsten i Aaret	1880	havde en Værdi af	341,4	Mill. Kr.
— —	1876	— —	293,0	— -
— —	1878	— —	286,1	— -
— —	1877	— —	273,0	— -
— —	1879	— —	265,3	— -

Det Kongelige Danske Statistiske Bureau i Juni 1881.

Marius Gad.

Høstudbyttet i Aarene 1875 og 1876 er trykt i Statistiske Meddelelser, 13de Bind, S. 257—280.

Høstudbyttet i Aaret 1877 er trykt i Statistiske Meddelelser, 3die Række, 1ste Bind, S. 1—15.

Høstudbyttet i Aaret 1878 er trykt i Statistiske Meddelelser, 3die Række, 2det Bind, S. 1—25.

Høstudbyttet i Aaret 1879 er trykt i Statistiske Meddelelser, 3die Række, 3die Bind, S. 1—27.